

Seppo Jurvasen sinisiä kuvamuistoja Sinisen laguunin retkeltä Islannista

Tie Siniseen laguuniin vie laavamaisen halki.

Laavavuori laguunin taustalla.

Sinisen laguunin kylpylä on laajentunut turistivirtojen myötä ja käsittää nykyään useita rakennuksia.

Ulla ja Seppo, taustalla kuuma lähde.

Suomen Kuurosokeat ry

Viittomakieliset uutiset
uudistuivat

Teemana sisäkorvaimplantti

Sisältö

Talven taikaa.....	2
Pääkirjoitus: Vaikuttavuuden arvioinnin vuosi.....	3
Viittomakielisten uutisten uusi lähetysaika turvaa lähetysten keston...4	
Viittomakielen tutkimus siirtynee Jyväskylään.....	7
Päivin implanttikertomus.....	8
Runo: Minäni muuttaa majastaan.11	
Sisäkorvaistute – implantti.....	12
Tulkkaukspalvelujen siirto Kelaan..	13
Torpparska ui kesät, talvet.....	14
Teija tuuraa Jenniä.....	15
Kansainvälinen ikkuna: Missä olemme mukana?.....	16
Viisi kysymystä.....	17
Sinisessä laguunissa sinisiä ajatuksia.....	18
Seppo Jurvasen sinisiä kuvamuistoja Sinisen laguunin retkeltä Islannista.....	20

Kannen kuvassa Ylen viittomakielisen toimituksen päällikkö **Mikaela Tillander** uutisstudiossa: Kuva: **Tuija Wetterstrand**.

Talven taikaa

Talvi 2009-2010 on ollut tavanomaista kylmempi. Koko maassa saatiin nauttia valkeasta joulusta. Tammikuun alussa etenkin pääkaupunkiseudulla kuura huurrutti puut kauttaaltaan kauniin valkoisiksi. Ilmassa on ollut talven taikaa! Tämän talven pakkasennätyksiä on rikottu yö toisensa jälkeen. Ilmatieteen laitoksen mukaan tähän mennessä alin lämpötila mitattiin tammikuun 8. päivän vastaisena yönä Kuusamon lentoasemalla, missä lämpötila laski -37,1 asteeseen. ■

Vaikuttavuuden arvioinnin vuosi

Suomen Kuurosokeat ry:n visiona on maailma, jossa kuurosokea saa syntyä ja elää kuurosokeana - itsensä hyväksyen ja toisten hyväksymänä. Hänen yhdistelmävamman ja sen aiheuttamat ongelmat tunnistetaan. Laadukkaat, yksilöllisesti suunnitellut palvelut ja tukitoimet mahdollistavat kuurosokean osallistumisen elämään ja yhteiskuntaan sen täysivaltaisena jäsenenä.

Onko kuurosokeiden elämä muuttanut paremmaksi ja laadukkaammaksi 2000-luvulla? Toteuttaako järjestö juuri sitä tehtävää, mitä varten se on perustettu? Olemmeko menossa kohti visiota? Meillä jokaisella on varmasti omat vankat mielipiteemme ja epäilymme.

Uusi organisaatio astui voimaan vuoden alusta. Yhdistyksen strategia on valmis ja siihen liittyvät osastrategiat luotu. Vaativia haasteita on olemassa. Yksi tärkeimmistä tehtävistä on vakauttaa ja turvata järjestön talous. Samalla pitää kehittää toimintaa ja organisaatiota tuloksekkaammaksi ja laadukkaammaksi. Kaiken toiminnan lähtökohtana ovat aina kuurosokeiden oikeudet.

Raha-automaattiyhdistyksen jakamat avustukset ovat pienentyneet ja lähitulevaisuudessa tilanne ei tule olennaisesti parantumaan. Avustusten myöntämisperusteet ovat tiukentuneet. Avustusten toiminnan seuranta- ja arviointikäytäntöjen selkiyttäminen on RAY:n yksi keskeisimpiä lähitulevaisuuden haasteita. Järjestön on kehitettävä uusia rahoitusmuotoja.

Laadukkaiden palvelujen tuottaminen tarkoituksenmukaisesti edellyttää suunnittelua ja yhteistyötä. Vision tavoite, kuurosokea osallistuu elämään ja yhteiskuntaan sen täysivaltaisena jäsenenä, toteutuu ennemmin tai myöhemmin.

Vuosi 2010 on vaikuttavuuden arvioinnin vuosi. Hyvät lukijat! Haastan Teidät toivoen, että annatte palautetta ja ajatuksia järjestön toiminnasta työntekijöille ja hallituksen jäsenille. Järjestö on teitä varten.

Menestystä vuodelle 2010

Kai Leinonen
toiminnanjohtaja ■

TUNTOSARVI 36. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto:** Tuija Wetterstrand, **Päätoimittaja:** tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. 040 7532026, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto:** Anu Mikkola (puheenjohtaja), Carita Halme, Esko Jäntti, Kerstin Maksimainen, Ari Suutarla, Raili Karisaari (sihteeri), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja). **Hinta:** Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känselspröten ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset:** Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, faksi 040 604 7477, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Kopio Niini Finland Oy. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Viittomakielisten uutisten uutisten uusi lähetyksaika turvaa lähetyksen keston

Ylen viittomakielisen toimituksen päällikkö Mikaela Tillander ja toimittaja Ilkka Kilpeläinen keskustelevat illan uutisaiheista. Uutistoimituksessa eletään uutistulvassa, josta täytyy suodattaa tärkeä ja olennainen kerrottavaksi katsojille.

Teksti ja kuva: Tuija Wetterstrand

Ylen uutistoimituksessa toimittajat seuraavat tiiviisti tietokoneiden näytepäätteille tuluvia tiedotteita ja uutisaiheita eri puolilta maailmaa. Kännykät ovat valmiudessa ja pöydät notkuvat papereista. Ylen viittomakielisen toimituksen päällikön **Mikaela Tillanderin** työtä on suodattaa uutistulvasta viiden

minuutin kokonaisuus, missä päivän uutisaiheet kerrotaan viittomakielellä.

”Kerralla voin ottaa noin 8-9 uutisaihetta. Kuurot toivovat, että lähetyksen kesto olisi pitempi ja aiheita enemmän. Mutta näillä on selvitävä”, Mikaela Tillander selventää.

Tämän vuoden alusta, tarkemmin sanottuna 4. tammikuuta alkaen

viittomakielisten uutisten lähetyksaika aikaistui hieman yli tunnilla. Lähetykset alkavat nyt klo 16.55. Myös sunnuntaisin lähetettävä Viikko viitottuna ohjelma aikaistui kahdella tunnilla ja on nyt klo 11.05.

”Osa katsojista on ollut pettynyttä uuteen, aikaisempaan lähetyksaikaan. Osa on ollut ihan tyytyväisiä. Uudistuksen myötä saimme kuitenkin varmistettua sen, että viittomakieliset uutiset saavat aina varmasti sille kuuluvan lähetyksajan”, Mikaela Tillander sanoo ja muistuttaa, että monilla katsojista on käytössä talentavia digibokseja, joten varsinaiseen lähetyksaikaan ei tarvitse olla kotona. Uutisia voi katsoa myös internetissä Yle Areenalla 30 päivän ajan sen esittämisen jälkeen.

Yle teetti katsojatutkimuksen viime syksynä ja siitä kävi selkeästi ilmi, että moni viittomakielisten uutisten katsojista käyttää internetiä säännöllisesti. Kyselyyn tuli vastauksia melko mukavasti ja syy oli todennäköisesti se, että siinä käytettiin myös viittomakielisiä videoleikkeitä. Tiedosta rohkaistuneena viittomakieliset uutiset perusti facebookiin oman ryhmän viime vuoden loppupuolella. Sitä kautta on saatu jo palautettakin mukavasti.

Mikaela Tillanderin oma päivärytmi muuttui uuden lähetyksajan myötä. Aikaisemmin päivä painottui enem-

män iltaan. ”Oma kolmivuotias tyttärenteni ainakin on tyytyväinen, että äiti tulee nyt aikaisemmin kotiin”, Tillander naurahtaa.

Aamulähetyksiä kaivataan

Viittomakielisiä uutisia on esitetty televisiossa vuodesta 1994 alkaen, eli nyt on juuri käynnistynyt kuudestoista uutisvuosi. Mikaela Tillander on ollut mukana lähes alusta saakka, vuodesta 1995. Alussa asenne viittomakielisiä uutisia kohtaan muun uutisväen taholta oli vähätelevä, mutta nyt tilanne on parantunut.

Ennen Ylelle tuloaan Tillander työskenteli Kuurojen liitolla erilaisissa tiedotus- ja toimitustehtävissä. Toimittajan ammatti oli haaveissa jo lapsena. ”Isän kanssa luin sanomalehteä ja hän viitto minulle tärkeimmät uutiset. Myöhemmin aloin toimittaa perheen omaa kotilehteä. Suuri uutinen oli puutarhasaksien katoaminen, joiden löytäjälle lupasin lehdessä palkkionkin!”

Nykyään viittomakielisten uutisten toimituksessa työskentelee ”kaksi ja puoli” henkilöä. Mikaela Tillander on toimituksen päällikkö ja vastaa illan uutislähetyksistä. Toimituksen toinen kokopäivätoiminen työntekijä on **Ilkka Kilpeläinen**, joka keskittyy Viikko viitottuna -lähetyksiin. Jo 25 vuotta freelancer-toimittajana

töitä tehnyt **Thomas Sandberg** työskentelee toimituksessa osaaikaisena. Tarvittaessa käytetään freelancer-työvoimaa.

”On ollut lihavia vuosia ja laihoja vuosia. Nyt ovat meneillään laihat vuodet. Työntekijöitä on aikaisempaa vähemmän”, Mikaela Tillander kertoo.

Yleisradiolaissa on maininta viittomakielisten palvelemisesta heidän äidinkielellään, mutta minimi-tuntimäärää ei ole kirjattu lakiin. Mikaela Tillander ottaa malliesimerkiksi Ison-Britannian, jossa valtiollinen yleisradioyhtiö BBC on velvoitettu tekstittämään kaikki lähetykset ja viittomakielelle käännetään vähintään 10 prosenttia ohjelmista.

”Monet kuurot kaipaavat uutislähetyksiä myös aamuisin. Uutistarjoontaa viittomakielisille pitäisi olla vähintään yksi aamu- ja yksi iltälähetykset päivässä”.

Lähiaikoina viittomakielisten uutisten toimitukselle ei ole luvassa lisää rahaa. Mikaela Tillander miettii parhaillaan kuumeisesti keinoja, miten pieni toimitus voisi laajentaa viittomakielistä ohjelmatarjontaa nykyisellä henkilöstöresurssilla. Yksi varteenotettava vaihtoehto on lyhyet viittomakieliset videoleikkeet, joita voidaan julkaista Ylen verkkosivuilla ja facebookissa. Videoleik-

keiden tekoa testattiin ensimmäisen kerran Sellon ampumatapauksen yhteydessä ja kokemukset olivat rohkaisevia. ”Kuuleville oli heti televisiossa ja radiossa runsaasti taustoittavia ohjelmia tapahtumasta. Kuurot jäävät kaikesta tällaisesta paitsi”.

Haaveissa makasiiniohjelma

Viittomakielisten aamu-uutisten ja tekstityksen lisäämisen lisäksi Mikaela Tillanderin toiveissa on saada Ylen palvelukseen oma viittomakielinen tulkkari, joka voisi tulkata erilaisia ohjelmia suoraan viittomakielelle. ”Lastenohjelmia esimerkiksi”.

Lisäksi Tillander haluaisi tehdä viittomakielistä makasiiniohjelmaa. ”Siinä voisi tehdä yhteistyötä eri maiden viittomakielisten toimitusten kanssa. Alkuun voitaisiin näyttää esimerkiksi lyhyt johdanto-ohjelma Englannista ja sen jälkeen olisi keskustelua omassa studiossa suomalaisella viittomakielellä”, Mikaela Tillander haaveilee.

Rahapulan lisäksi viittomakielisen ohjelmatarjonnan lisäämisen esteenä on myös viittomakielisten toimittajien pieni määrä.

”Viittomakielisiä toimittajia tarvittaisiin lisää. Ehdottomasti!” ■

Viittomakielisten uutisten esittely

! Viittomakieliset uutiset aloitettiin vuonna 1994. Sitä ennen televisiossa oli esitetty eripituisia viittomakielisiä ajankohtaisohjelmia jo vuodesta 1975 alkaen. Viittomakieliset uutiset tulivat aluksi vain arkipäivisin, vuoden kuluttua ne laajennettiin lähetettäväksi vuoden jokaisena päivänä. Vuonna 2007 viittomakieliset uutiset liitettiin osaksi TV 1:n kello 18 uutispakettia.

4.1.2010 alkaen viittomakielisten uutisten sekä Viikko viitottuna -lähetyksen lähetyksajat muuttuivat. Viittomakieliset uutiset nähdään viikon jokaisena päivänä kello 16.55 TV1:ssä. Viikko viitottuna nähdään joka sunnuntai kello 11.05 TV1:ssä. Ohjelmat ovat edelleen katsottavissa myös YLE Areenasta.

Viittomakieliset uutiset on osa YLE Uutisten uutistuotantoa. Viittomakielisten uutisten ankkuri kertoo uutisia viittomakielellä. Lähetyksen aikana kuuleva uutisankkuri lukee uutiset samaan tahtiin viittojan kanssa.

Viikko viitottuna -ohjelmassa käsitellään ensisijaisesti kuuroihin ja viittomakieleen liittyviä aiheita.

Lähde:

www.yle.fi/viittomakieliset_uutiset ■

Viittomakielien tutkimus siirtynee Jyväskylään

Opetusministeriön asettama työryhmä ehdottaa, että saamen kielten, romanikielen ja viittomakielien tutkimus siirtyisi Kotimaisen kielten tutkimuskeskukselta eli Kotukselta yliopistoille eri puolille Suomea. Viittomakieleen liittyvät tehtävät siirrettäisiin Jyväskylän yliopiston alaiselle viittomakielien keskukselle, joka aloitti toimintansa tämän vuoden alussa. Viittomakielilautakunta jäisi edelleen Helsingissä toimivan Kotuksen alaisuuteen.

Muutos on osa hanketta, jonka tarkoituksena on turvata Kotuksen ydintehtävät, joita ovat mm. suomen ja ruotsin kielten huolto sekä sanakirjatyo.

Jyväskylässä toimivan viittomakielien keskuksen päätehtävä on toteuttaa ja kehittää sekä koordinoita suomalaista viittomakielistä koskevaa ylintä tutkimusta ja koulutusta. Keskuksessa tutkitaan muun muassa viittomakielisen lapsen kielenkehitystä, kielioppia ja viittomakielien oppimista vieraana kielenä. ■

Päivin implanttikertomus

Teksti ja kuva: Päivi Sillanpää

Pitkäaikainen korvalääkäriini **Voitto Kotti** Tampereen yliopistollisen sairaalan (Tays) Keskussairaalan kysyi minulta joskus kolmisen vuotta sitten, että olinko koskaan ajatellut implanttia. Johon minä, että en tosiaankaan ole!

Aluksi ajatus implantista tuntui ihan kamalalta. Asiaa puoli vuotta pohdiskeltuani päätin kuitenkin mennä leikkaukseen. Sain implantin tammiukuussa 2008, kiitos leikkauksen suorittaneen ylilääkäri **Juha-Pekka Vasaman**, **Anne Mustaparta** ja **Maarit Ruohonen** ovat ymmärtäväisiä ja ihania implanttihoitajia, joille kuuluu myös suuri kiitos. Tämä juttu on kooste ajatuksistani implanttileikkauksen jälkeen.

Leikkaus ja aktivointi

”Minut on menneellä viikolla leikattu ja nyt odotellaan implantin aktivointia. Pillereitä syödään urakalla mutta näin on parempi olla vähän pyörryksissä kuin puoli päätä kipeänä. Viime yö oli leikkauksen jälkeen ensimmäinen, jonka nukuin kuin pieni possu.”

Päivi Sillanpää (kuvassa) kirjoitti ylös tunteuksiaan ennen leikkausta ja sen jälkeen. Lainausmerkeissä olevat tekstit ovat poimintoja Tampereen aluesihteerin Marjatta Puromäelle lähetetyistä sähköposteista.

”Minulta ei kamalasti leikattu tukkaa. Sitä ei edes huomaa, jos ei tiedä mitään. Tiistaina kävin ihmisten ilmoilla ilman lakkia, eikä kukaan pyörtänyt!”

”Aktivointia jännitin enemmän kuin synnytystä aikanaan!”

Säätöjä

”Kävin taas Taysissa. Nyt kuulin pelkällä implanttikorvalla 76,9 %, kun

lukema oli viimeksi 63,7 %. Ja sitten minulle tehtiin sellainen testi, että onko tavallisesta kuulolaitteesta minulle hyötyä. Minulla oli nyt molemmat korvat käytössä ja vain yksi sana jäi epäselväksi! Sain uuden ohjelman ja lisäohjelman, jonka nappaan päälle 3 kuukauden kuluttua. Minulla on vielä yksi käynti kuulokeskuksessa ja sen jälkeen käynnit harvenevat. Jatkossa käyn kuulokeskuksessa kerran vuodessa.”

”Joka kerta kun menen kontrolliin, niin minua jännittää se, että onko tapahtunut edistystä vai onko edistyminen pysähtynyt. Sekin mietityttää, että tuleeko kaikelle säätömahdollisuudelle joskus seinä vastaan. Huomautin ylilääkärille, että olisi hyvä muistaa sanoa etukäteen, että makuaisti saattaa hävitä joksikin aikaa. Ettei käy niin kuin minulle, söin ja söin ja huomasin 2 kuukautta myöhemmin, että painan 3 kiloa enemmän. Joillekin voi makuaisti palautua vasta vuoden kuluttua, ylilääkäri sanoi.”

”Kävin taas Taysissa ja sain analogisen kojeen tilalle digitaalisen kojeen. Vaihdoin itse implantin ohjelmaa ja siinä kävi niin, että se alkoi kuulostaa tynnyriääneltä. Soitin implanttihoitajalle ja aikaistimme implanttisäätöaikaa. Huomasin kotona, että minulla on 5 kuulolaitetta ja 2 korvaa, joten jätin kuulokeskukseen pari kuulokojetta!”

”Minua on jännittänyt, että miten kuulo implanttikorvassa on muuttunut. Minun pitää vain ottaa rauhallisesti, silloin kuulee paremmin eikä hermoilu tai jännittäminen auta asiaa. Olemme mieheni **Raimon** kanssa käyneet kuulokeskuksessa niin usein, että meille jo morjentehtaan käytävällä.”

Uusia ääniä

”Jälleen käynti kuulokeskuksessa. Kuulemiseni oli taas vähän parantunut. Aikaisemmin kuulin 36 desibeliä, nyt 32, joten eteenpäin ollaan menty. Eteneminen tapahtuu tietysti nyt hitaammin, koska täydellisyys eli 100 % lähestyy. Yli sadan sen ei auta mennä, silloinhan kuulisin toisen ajatukset!”

”Tällä käynnillä oli mukana kaksi lääkäriä, jotka pohdiskelivat, että mitenkäs nyt säädöt laitetaan. Sain kirkkaampaa äänilajia, että selvää ottaminen paranee. Alussa äänet kuuluivatkin todella kirkkaina. Sain Raimolle, että minun täytyy hankkia hänelle puulusikka. Niin kovalta kuului ääni, kun hän sekoitti metallilusikalla hunajaa kupissa. No, se meni onneksi ohi ja nyt ei enää tarvita puulusikkaa! Kuulin muuten siellä tutkimushuoneessa, kun pieni poika työnteli käytävällä tuoleja.”

”Sen digitaalisen kuulokojeen minä jätin sinne kuulokeskukseen. Pidän

enemmän tästä analogisesta. Olishan siinä digikojeessa ollut hienoja etuja, mutta tässä vanhassa on nämä vanhat tutut hyväksi havaitut toiminnot. Kuten TM-asento, jota käytän kun kirjoitan tai kuuntelen tätä tietokonetta. Se on niin hyvä, jos joku tulee välillä sanomaan minulle jotain, ei tarvitse räplätä T-asentoa normaalille. Vaan näpäyttää näppäintä, mikä sulkee tietokoneen suun.”

Uusia ääniä on mukava selvittää, että mikä se oli ja mistä se tuli. Alussa kysyin äänistä muilta, mutta nykyään selvittelen ne itse. Syksyllä kuulin jopa, että tuolla autolla on jo nastarenkaat. Niin erilainen ääni niistäkin lähtee.

Aikaisemmin en kuullut kännyköiden soittoääniä, mutta nyt kuulen nekin. Kuulen jopa poikani kännykän, vaikka hän pitää sitä aika hiljaisella. Itse olen vaihtanut puhelimien implanttikorvaan. Kuulen sillä paremmin kuin korvalla, jossa on analoginen kuulolaite.

Paikoissa, joissa on induktio, käytän kuulolaitteen TM-asentoa. On mahtavaa kuulla mitä puhutaan. Näin kaiku ei myöskään kiusaa.

Toinen kesä implantin kanssa

Mennyt kesä oli elämäni ihanin. Sain viettää paljon aikaa kahdes-

taan mieheni kanssa. Olimme Raimon kanssa maalla kesämökilläme ja touhua riitti. Olimme paljon ulkona, sillä nautin luonnon äänistä, joita en ollut kuullut pitkiin aikoihin. Joskus vain harmitti se, että kun olin juuri lähtenyt ulos ja aloittanut esimerkiksi jonkun kivan puutarhityön, niin eikös implantti ilmoittanut, että akku loppuu. Ei siinä sitten auttanut muu kuin mennä takaisin sisälle ja vaihtaa akku. Akun kestohan on noin 10 tuntia. Uuden akun kanssa olikin sitten mukava jatkaa töitä.

Kaupungissa kävimme vain pikaisesti. Monesti palasimme saman päivän aikana maalle. Ajattelin usein kesää 2008. Minulla se kesä oli implanttileikkauksen jälkeistä kuulemisen opettelua. Samana kesänä Raimo sairastui. Menneenä kesänä ei sitä varjoa onneksi elämässämme ollut.

Säädöt jatkuvat

Taysista ei tarvinnut kesällä odottaa yhteydenottoa, kun aika oli jo sovittu marraskuulle. Jälleen sain entistä paremmin selvää. Pelkällä implanttikorvalla kuulin sanoista 87 %. Jännitin käyntiä taas etukäteen. Pelkään sitä, että uusia säätöjä ei voi enää tehdä. Sitten sitä rentoutuu, kun tutkimukset on tehty ja lääkäri kertoo, että minkälaisia muutoksia nyt tehdään. Sain pari uutta

ohjelmaa, jotka todellakin tuntuivat heti paljon paremmilta, kun mitä minulla kesän ajan oli ollut käytössäni.

Seuraavan kerran menen Taysiin ensi syksynä, jos ei mitään ongelmia sitä ennen ilmaannu.

Loppu hyvin kaikki hyvin

Ystäväni ovat monesti ihmetelleet, että kuinka hyvin nykyään kuulen. Pystyn osallistumaan keskusteluun enkä vain pinnistelemaan kuuntelemaan, jos jotakin kuulisi. Itsekin olen huomannut, että lähdän nykyään mielelläni tapaamaan ystäviä, kun kuulen, mitä puhutaan. Koska näköni on heikko, voin hyödyntää kuuloa kanssakäymisessä ihmisten kanssa.

Nyt tammikuussa on kulunut kaksi vuotta leikkauksesta. Alkuvaiheiden ongelmista huolimatta en antaisi tätä aikaa pois. Olen kiitollinen sekä Taysin henkilökunnalle että monille ystäville, jotka olivat kaikissa vaiheissa aidosti mukana. Oman perheeni tuki oli tietysti mahtavaa. Mieheni kuljetti minua Taysissa. Raimon sairastuttua hänen sairaalakäyntinsä eivät menneet päällekkäin omieni kanssa. Onneksi Raimo myös toipui lähes ennalleen. Suurin kiitos kaikesta kuuluukin Jumalalle! ■

Runo: Anu Mikkola

Minäni muuttaa majastaan, talonsalvat sulkien, jotteivat juopuneet joukot sisimpäni saloja särkisi.

Laivalipun lunastaen minäni laskeutuu laivan lujalle jalustalle, joka kyntää keskellä kuohuja meren mustan myrskyissä, aaltojen ahnaasti ajaessa sitä saaren selälle.

Salaisen saaren sylissä laiva lempeästi lepää ja matkustajat muistavat uuden elämänsä odottavan. ■

Sisäkorvaistute – implantti

Sisäkorvaistutteen ulkoinen osa voi näyttää tältä. Värejä ja malleja on erilaisia. Kuva: Raili Karisaari.

Teksti: Stina Ojala

Sisäkorvaistute on periaatteessa leikkauksen avulla sisäkorvaan istutettava kuulolaite. Sen toimintaperiaatteena on ohittaa toimimaton sisäkorva kokonaan ja syöttää kuulon kautta saatava tieto suoraan kuulohermoon sähköimpulsseina. Sisäkorvaistutteessa on ulkoinen osa ja sisäinen osa. Sisäinen osa asennetaan leikkauksessa. Ulkoisessa osassa on kaksi erillistä laitetta, taskussa pidettävä prosessoriosa ja korvan takana mikrofonia, joka on samankaltainen kuin tavallinen kuulokoje. Sisäinen ja ulkoinen laitteisto eivät toimi erillisinä vaan

ne muodostavat yhdessä kuulolaittejärjestelmän.

Sisäkorvaistutetta kutsutaan usein implantiksi. Implantti säädetään jokaiselle henkilölle erikseen hänen toiveittensa mukaisesti. Implantissa on usein 4-6 erilaista ohjelmaa, joita käytetään erilaisissa tilanteissa. Ohjelmia voidaan säätää myös uudestaan. Implantin käyttäjä siis valitsee parhaiten tilanteeseen sopivan ohjelman kuuntelua helpottaakseen.

Implanttileikkauksia on Suomessa tehty vuodesta 1996. Leikkaus tehdään oman alueen yliopistosairaalassa: Helsingissä (HYKS), Kuopiossa (KYS), Turussa (TYKS), Tampereella (TAYS) tai Oulussa (OYS).

Implantti ei tee kuulosta normaalia, mutta mahdollistaa puheen ja ympäristön äänien kuulemisen. Implantti ei poista vaikean kuulovamman mukanaan tuomaa avun tarvetta tai haittaluokitusta.

Kommunikaatiopalveluissa on alkamassa implanttityöryhmä, jossa pohditaan implantin saamisen tuomia muutoksia kommunikaation ja tulkkauksen suhteen. ■

Tulkkauspalveluiden siirto Kelaan

Vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta Kelaan 1.9.2010. Eduskunta hyväksyi tulkkauspalvelusta annetun lain joulukuussa 2009. Palvelut sisältävät viittoma kielen, viitotun puheen, kirjoitus- sekä puheentulkkauksen ja muiden kommunikaatiota täydentävien menetelmien käytön.

Tulkkauspalvelun siirron yhteydessä **asiakkaiden oikeudet tulkin käyttöön eivät muutu**. Voimassa olevia vammaisten tulkkipalvelupäätöksiä on noin 4 000 henkilöllä. Uusia päätöksiä myönnetään vuosittain arviolta runsaat 50.

Asiakkaat tilaavat tulkin syyskuusta alkaen tulkkien välityskeskuksesta. **Kela käynnistää välityskeskusten kilpailutuksen alkuvuodesta** julkisista hankinnoista annetun lainsäädännön mukaisesti. Alustavan suunnitelman mukaan **välityskeskuksia tulee viisi eri puolille Suomea**.

Myös tulkkauspalvelujen tuottajien eli tulkkien kilpailutus on alkamassa alkuvuodesta. Tällöin valitaan tulkkien palveluja tarjoavat yritykset

sekä itsenäiset ammatinharjoittajat, joiden palveluja välityskeskukset välittävät asiakkaille.

Tulkkauspalveluiden **välitysjärjestelmä on jo kilpailutettu**. Välitysjärjestelmä on se tietokoneohjelma, johon asiakkaiden tulkkitilaukset kirjataan. Kilpailutuksen perusteella **välitysjärjestelmä ja sen tukipalvelut hankitaan Innofactor Oy:ltä**.

Asiakkaiden voimassa olevat tulkkipalvelupäätökset siirretään kunnilta Kelaan kesän 2010 aikana. Tavoitteena on joustava ja asiakasta palveleva siirtymävaihe.

Ennen 1.9.2010 kunnille tulleet, syysä 2010 koskevat tulkkitilaukset voidaan hoitaa kuten ennenkin. Kunta voi myös asiakkaan suostumuksella välittää asiakkaan 2010 syksyn tilaukset eteenpäin alueelliselle välityskeskukseen, joka on tehnyt sopimuksen Kelan kanssa. Silloin syksykin tulkkitilaukset menevät suoraan Kelan välitysjärjestelmään.

Kelassa tulkkauspalveluja koordinoi **Vammaisten tulkkauspalveluyksikkö**, joka on **Turussa**. Yksikön **johtajaksi on valittu KTM Outi Ollila**. Yksikkö muun muassa ohjaa ja neuvoo Kelan toimistoja, asiakkaita, välityskeskuksia sekä muita yhteistyötahoja tulkkauspalveluun liittyvissä kysymyksissä.

Lähde: Kelan tiedote 7.1.2010 ■

Torpparska ui kesät, talvet

Teksti ja kuva: Nimimerkki Ojoisten torppari

Aloitin uintiharrastuksen jo 3-vuotiaana. Lapsuuden maalaistalomme sijaitsi ihan lähellä Hauhon Eteläisten järviä. Kaunis ja kirkasvetinen uimaranta oli suosittu, mutta 1960-luvulla järvi kuopattiin epäonnistuneesti, ja sen jälkeen se kuivattiin. Nyt Eteläisten järvistä kulkee ainoastaan pieni joki Hauhon selkäjärviin.

Moni muistaa ja kaipaa entistä Eteläisten ihanaa uimarantaa. Silloin meitä opetti uimaan nuori opettajakokelas. Hän antoi meille hyvät ohjeet uintiin ja avantouintiin. Pian minusta tuli taitava primusuimari - kuin sammakko. Käyn uimassa järviavannossa edelleen.

Muistan eräänkin uintiretken, kun tyttäreni oli 3-vuotias. Uin pitkän matkan järven toiseen rantaan saakka. Tyttäreni huusi pelästyneenä miehelleni, ja pyysi käskemään äitiä takaisin, sillä hän pelkäsi äidin hukkuvan. Isänsä rauhoitteli: ”Äitisi on taitava ja kokenut uimari, kuin hirvi”. Isän selitys rauhoitti tytärtä, ja hän katseli tynesti pitkää uintimatkaani. Kun saavuin rantaan, tyttäreni halasi minua ja sanoi: ”Kiitos Luojalle äitini uimataidosta!” Myöhemmin tyttärenikin oli uimakoulussa ja sai siitä primusuimarin todistuksen kuten minä lapsena.

Avovedestä avantoon

Käyn uimassa säännöllisesti ympäri vuoden. Järvessä käyn huhtikuusta lähtien aina lokakuuhun saakka ja kun järvi jäätyy, jatkan uintia avannossa. Seurassani on opas, jota kutsun korvatyöksi. Hän ei kestä minun vauhdikasta menoani, ja karttaa kylmää vettä. Hän pysyttelee kaukana minusta.

Kovilla pakkasilla silmäproteesini jäätyy ja silloin minun ei kannata lähteä avantoon. Pakkasilla menen Aulangon kylpylään nauttimaan höyrysaunasta, vesijumpasta ja ui-

misesta kylmävesialtaassa. Kylpylässä käynnin aikana korvatyöstä on minulle suuri apu, sillä en näe ilman laseja. Hän seuraa minua vasemmalla puolella, koska oikea silmä on sokea.

Järki mukaan avantouintiin

Avantouinti ei ole leikin asia, siihen kannattaa käyttää talonpoikaisjärkeä. Uimarin on oltava tietoinen säännöstä ja avantouimarin perusohjeesta, jotka saa Suomen Latu ry:stä. Saunasta ei saa mennä suoraan avantoon vaan saunomisen jälkeen kehon täytyy antaa ensin hieman viilentyä, pipo tai myssy on hyvä pitää päässä. Ensikertalaisena käy vain kastautumassa. Yksin ei saa mennä uimaan, ota aina kaveri mukaan. Lenkin jälkeen on hyvä lämmitellä ennen avantoon menoa. Avantoon ei saa mennä alkoholin vaikutuksen alaisena, eikä sairaana.

Avannossa käyntien määrä, avannossa viipymisen kesto sekä saunominen ennen avantoa ovat yksittäisiä valintoja. Oma kehoaan kannattaa kuunnella, jotta oppii tietämään, mikä sopii itselle. Ensimmäisillä kerroilla kylmä vesi voi aiheuttaa normaalia ja vaaratonta hengityksen salpautumista, joka menee ohi. Saunomisen ja avannon jälkeen kannattaa pukeutua lämpimästi viilustumisen välittämiseksi. ■

Teija tuuraa Jenniä

Aloitin työni Jyväskylän aluetoimistossa, aluesihteerinä Jenni Paanalan äitiysloman sijaisena 11.1.2010. Olen koulutukseltani viittomakielen tulkki ja opettaja. Vuosien varrella olen myös opiskellut sosiaalialan opintoja. Viittomakielisten, huonokuuloisten, kuuroutuneiden sekä kuurosokeiden parissa olen työskennellyt eri työtehtävissä 25 vuoden ajan. ”Enkä päivääkään vaihtaisi pois!”

Avoimin mielin otan vastaan myös tulevan työvuoden mukanaan tuomat tehtävät ja tapaamisemme, hyvä yhdistysväki! Yhteistyöterveisin:

Teija Tsutsunen

Tapionkatu 4 B, 3.krs

40100 Jyväskylä

p. 0400 581 659

teija.tsutsunen@kuurosokeat.fi ■

Missä olemme mukana?

Teksti: Ari Suutarla

Jo vuosia on oltu mukana Euroopan kuurosokeiden lomaleireillä eri maissa. Nyt tapahtuman nimi on **Euroopan kuurosokeiden kuntoutus- ja kulttuuriviikko**. Suomeen se tulee vuonna 2011.

Iso kansainvälinen tapahtuma on **Helen Keller -maailmankonferenssi**. Se on joka neljäs vuosi. Viime vuonna se oli Ugandassa Keski-Afrikassa. Suomestakin oli paikalla muhkea valtuuskunta. Edellinen Helen Keller -konferenssi oli Tampereella 2005, ja seuraava tulee Japaniin 2013.

Maailman Kuurosokeiden Liitto (WFDB) on nimensä mukaisesti maailmanlaajuinen organisaatio. Sen yleiskokoukset ovat olleet Helen Keller -konferenssien yhteydessä. Liittoa johtaa alunperin hollantilainen pappismies **Lex Grandia** Tanskasta. Nyt sen johtolimeen yhtenä jäsenenä kuuluu kuurosokea juristimme **Riku Virtanen**.

Euroopan Kuurosokeiden Liitto (EDBU) on nuori eurooppalainen yhteistyöelin. Se on Maailman

Kuurosokeiden Liiton jäsen. Viime lokakuussa EDBU hyväksyttiin Euroopan Vammaisfoorumin EDF:n jäseneksi. Nyt ovat avautuneet ovet saada varoja kuurosokeiden toimintaan Euroopan Unionilta.

Olen tehnyt Suomen Kuurosokeille aloitteen EU-projektista. Siinä joukko suomalaisia kuurosokeita voisi saada töitä. Aiheena voisi olla esimerkiksi YK:n vammaissopimuksen toteutuminen tai vaikkapa muistisairauksia potevien kuurosokeiden hoitaminen.

Maailmalla toimii vielä yksi merkittävä kuurosokeusalan järjestö, **Dbl, Deafblind International**. Nimi on vaikea kääntää suomeksi. Kysymys on kuurosokeiden kanssa työskentelevien ammattilaisten järjestöstä. Mukana on opettajia, kuntouttajia, sosiaalityöntekijöitä, lääkäreitä, psykologeja, pappeja, tutkijoita ja järjestöihmisiä. Viime syyskuussa Dbl piti kokouksensa Italiassa. Suomen Kuurosokeista mukana olivat kuntoutusjohtaja **Risto Hoikkanen** Tampereelta ja Jyväskylän työntekijämme **Airi Ahonen**. Yhdistyksen tuella myös **Seija Troyano** osallistui kokoukseen.

Minä kuuluin Italian kokouksen valmistelukomiteaan silloin vielä Suomen kirkon vammaistyöstä vastaavan viranhaltijan roolissa. Nythän se rooli vuoden vaihteessa päättyi, kun rupesin eläkepapaksi. Erityisen ylpeä olen, että sain ohjelmaan Riku Virtasen pitämään yhden pääesitelmistä. Aiheena olivat kuurosokeiden ihmisoikeudet. Iloa tuotti konferenssin palaute, jossa Riku Virtanen pisteytettiin ylivoimaisesti parhaan esitelmän pitäjäksi.

Epävirallinen, mutta tärkeä toimiva kansainvälisten yhteyksien foorumi on vuosittain kokoontuva **kuurosokeiden pohjoismaisten järjestöjen puheenjohtajien kokous**, josta käytetään joskus lyhennettä **DBNSK**. Mukana ovat sekä puheenjohtajat että varapuheenjohtajat. Kokous kiertää vuoro vuosin maasta toiseen.

Olen nyt kevästä 2008 ollut Euroopan Kuurosokeiden Liiton hallituksessa tilintarkastajana. Tähän tehtävään on minut valinnut liiton yleiskokous. Tähän asti kirkko on maksanut osallistumistani kulut. Syyskokouksessa kuluja ehdotettiin Suomen Kuurosokeiden toimintasuunnitelmaan. On mielenkiintoista nähdä, tekeekö meillä yhdistys tässä asiassa nyt jotakin. ■

Viisi kysymystä

Koonnut: Aatos Ahonen

1. Missä maapallon asutulla alueella uusi vuosi 2010 otettiin vastaan ensimmäisenä?
2. Minkä maalainen sieni siitake on alunperin?
3. Minkä valtion nimi on myös suomenkielinen käsky ja jonka pääkaupungin nimi merkitsee suomeksi jotain epämieluisaa?
4. Hyvin monessa asunnossa on vestibyyli. Mikä se on suomen kielellä?
5. Kun ensimmäinen polkupyörä sai patentin, niin montako pyörää siinä oli?

Vastaukset:

1. Kiritimatilla eli Joulusaarella Tyyneellä valtamerellä
2. Japanilainen
3. Peru (Pääkaupunki Lima)
4. Eteinen
5. 4 pyörää ■

Sinisessä Laguunissa sinisiä ajatuksia

Ulla Kungas (ylh. vas.), Seppo Jurvanen (alh. keskellä selin) ja tulkit Sinisessä laguunissa.

Teksti ja kuva: Seppo Jurvanen

Tapahtui sunnuntaina, 6. syyskuuta. Keflavik, Islanti.

Islannin taivas oli aurinkoinen saateisten ja kylmien päivien jälkeen, kun sunnuntaina kokouksen ja lounaan päätyttyä suomalaisryhmä lähti kohti Sinistä Laguunia. **Ullan** ryhmää kuljetti puheenjohtaja **Frijonin** poika **Aalstein** kyydissä myös Frijon itse. Meidän ryhmää kuljetti

varapuheenjohtaja **Bryndís**. Parinkymmenen minuutin ajomatkan jälkeen olimme perillä kylpylässä.

Kylpyläliput maksoivat normaalisti 23 euroa, mutta seniorit (yli 67 v.) ja vammaiset pääsivät 7 eurolla ja tulkit ilmaiseksi. Saatuamme pyyhkeet ja elektroniset avaimet suunnistimme kylpemään. Mietimme hieman, miten naistulkki voi lähteä kanssani miesten puolelle, mutta rohkeasti vain eteenpäin. Vaihdetuamme uimapuvut päälle emme

päässeet pitkällekään, kun vartija tuli pysäyttämään meidät. Hän ohjasi meidät omaan ”sviittiin”, joka oli normaalisti työntekijöiden käytössä oleva pukuhuone. Hän kertoi, että lipunmyyjän olisi pitänyt jo suoraan ohjata meidät sinne, koska olimme erityisryhmä - opastusta tarvitseva mies ja oppaana nainen. Kiitimme kauniisti, sijoitimme vaatteet uudestaan kaappeihin ja aloimme etsiä kohti laguunia. Siellä jo Ullan porukka odottelikin ja ihmetteli, missä viivymme.

Innolla vain veteen, joka tuntui tosi lämpimältä. Ilma oli varmaan 17 astetta ja vesi 37. Vesi oli tosi suolaista ja muitakin mineraaleja siinä tuoksusta päätellen oli. Rikiltä se minusta ainakin tuoksui. Keskellä laguunia oli niin kuumaa, että vesi suihkusi höyrynä. Kun yritimme mennä lähemmäs keskustaa oli pakko kääntyä pois, kun vähäiset rintakarvat tuntuivat kärehtävän.

Tosi ihanaa ja rentouttavaa oli kelleskella ja kuljeskella lämpimässä vedessä ja raikkaassa ilmassa. Siinä syntyi sinisiä ajatuksia ja sekä mieli että keho rentoutuivat kokousterneen jälkeen. Välillä oli kuumempia kohtia, mutta viileimmilläänkin veden lämpötila oli varmaan yli 30 astetta. Pohjassa oli paikoin kiviä ja liukasta mutaa, joten tallustellessa piti olla varovainen.

Välillä kävimme saunassa, toinen oli höyrysauna ja toinen tavallinen. Laguunin reunalla suihkun sai kylmästä ja suolaisesta vedestä. Saimme valkoista piidioksidimutaa (silica mud), jota hieroimme kasvoille. Sitä piti pitää viitisen minuuttia ja se puhdisti ja virkisti ihoa. Ostin sitä tuliaisiksi kylpylän kaupasta muoviputkilossa ja kotona voin saunan yhteydessä sitä naamaan hieromalla palauttaa mieliin laguunin ihanat tunteet.

Laguuni oli kuin ”keskellä ei mitään”, halkeama maankuoressa. Se löydettiin vahingossa, kun läheisen vesivoimalaitoksen yhteydessä suoritettiin porauksia. Yhtäkkiä vettä oli kaikkialla ja paikalliset ihmiset alkoivat kylpeä syntyneessä altaassa. Pian he huomasivat myös sen terveydelliset vaikutukset. Vesi tulee 2000 metrin syvyydestä ja lämpimää maaperän kuumuuden ansiosta. Vettä on laguunissa 6 miljoonaa litraa ja se vaihtuu kokonaan 40 tunnissa. Veden sininen väri on eri mineraalien yhteistuote.

Kylmän talven ja lumen keskellä sinisiä ajatuksia ajatellen. ■